

REDACTIONEEL

Van peers tot buddy, van leerling tot routinier: het belang van een leven lang leren

Annie de Roo

Alle bijdragen in deze aflevering gaan over 'leren': over leerlingen in het primair onderwijs die voor de eerste maal leren bemiddelen tussen leeftijdsgenoten, over studenten in een *Master Conflict Resolution* die leren omgaan met de rauwheid en ongewisheid van werkelijke conflicten, en over de ervaren, professionele bemiddelaar, die vaak nog veel over zichzelf kan leren.

De bijdragen hebben nog iets anders met elkaar gemeen: hoe de aspirant dan wel de gevestigd bemiddelaar bij de onderscheiden leermomenten geholpen zou kunnen worden door anderen: door coachende docenten op school, door *lead mediators* in de *Mediation Clinic*, en door buddy's die als sparringpartners van geroutineerde bemiddelaars mee- of juist 'tegen'-denken tijdens complexe bemiddelingen.

Ook wenst men een (grotere) rol voor expertisecentra en meer ondersteuning vanuit de overheid. Deze wensen houden verband met de groeiende invloed van de bemiddelingsgedachte in een veel *bredere* kring dan alleen de rechtstreeks betrokken conflictpartijen. Dit komt vooral naar voren in de bijdragen over het primair en secundair onderwijs (in Vlaanderen), waar peer mediation en herstelgericht handelen agressie en pestgedrag (ook online) bij de kern kunnen aanpakken.

Om te benadrukken dat ook de zeer ervaren bemiddelaar niet zelfgenoegzaam achterover mag leunen, opent deze aflevering met het pleidooi van Alain Laurent Verbeke, hoogleraar aan de universiteiten van Leuven en Harvard, voor een *mediator buddy*. Geen enkele bemiddelaar is vrij van vooroordelen. De auteur geeft aan hoe bemiddelaars middels vijf stappen – het 5BMP-model – kunnen leren omgaan met hun eigen vooroordelen (*biases*). Transparantie en integer handelen eisen een dergelijke 'intrapersoonlijke' confrontatie vóór, na, maar vooral ook *tijdens* bemiddelingsessies. Dit is een belangrijk verschil met de (klassieke) interview, waar de kwaliteitsbewaking beperkt blijft tot een postcasusanalyse.

De auteur betoogt dat toevoeging van een tweede – derde – persoon, niet 'aan de tafel' maar 'achter de mediator', de integriteit van de bemiddeling kan helpen versterken. Suggesties worden gedaan voor de praktische uitvoering van dit idee.

De auteur nodigt TMD-lezers graag uit om te reageren op deze denkpijpe, geheel in lijn met het geponeerde idee zelf.

Wie als bijna afgestudeerde in de rechten, psychologie of communicatiewetenschappen gegrepen is door bemiddeling kan, althans in Schotland, opteren voor

Annie de Roo

de *Master Mediation and Conflict Resolution* aan de University of Strathclyde in Glasgow, aan welke opleiding ook een *Mediation Clinic* is verbonden. Charlie Irvine stond vanaf de totstandkoming in 2012 aan het roer van deze *Master* en *Clinic*. In zijn bijdrage *Pracademia* geeft hij een persoonlijk relaas van de onverwachte (gelukkige) toevalligheden die geleid hebben tot de huidige bloei van de *Clinic*, die thans mediationdiensten verleent aan 16 van de 39 rechtbanken (*Sheriff courts*) in Schotland en waar 300 studenten bij betrokken zijn.

De auteur bespreekt de betrekkelijke waarde van rollenspelen en de behoefte van zijn masterstudenten om bij *echte* mediations aan te schuiven. Contacten met een enthousiaste rechter en een nieuwe procesregel die voorschrijft dat bij vorderingen tot een beloop van £ 5000 procespartijen aangemoedigd moeten worden eerst een minnelijke oplossing te zoeken, heeft een stroom van verwijzingen naar de *Clinic* op gang gebracht. Studenten behandelen de doorverwezen zaken daar samen met ervaren, gekwalificeerde *lead mediators* die pro bono werken. Ook de *opportunity to reflect* wordt door zowel studenten als de ervaren mediators zeer gewaardeerd.

Ook in deze aflevering van TMD is er weer een *interview*; deze keer precies in het midden van de vijf bijdragen geplaatst. Redacteur Eric Lanckswertd interviewde Zouhra Naeme, als erkend bemiddelaar werkzaam bij het stedelijk onderwijs van Antwerpen. De geïnterviewde treedt niet alleen op in bemiddeling bij conflicten tussen ouders en schooldirectie, maar is ook betrokken bij het opstarten van peer-mediationtrajecten. Hierbij interveniëren opgeleide leerlingen, op de achtergrond gesteund door leerkrachten, steeds als (co)bemiddelaars in conflicten van groeps- en leeftijdsgenoten.

In het primair onderwijs lijkt dit vooralsnog beter van de grond te komen dan in het secundair onderwijs. Een verklaring hiervoor wordt vermoed te liggen bij de grotere betrokkenheid van ouders.

Een interessante bevinding uit een recente evaluatie is dat ouders soms zelf ook geïnteresseerd raken in de mogelijkheden van bemiddeling. Ondanks de maatschappelijke opbrengst van een grotere vaardigheid onder jeugdigen om verantwoordelijkheid te nemen voor constructieve oplossingen van conflicten, is de belangstelling vanuit de Vlaamse overheid nog beperkt. Desondanks vindt het gedachtegoed achter bemiddeling via peer mediation toch ingang in scholen.

In haar bijdrage *Herstelgericht handelen: groeikansen voor de hele school* bespreekt Maria Beerten de manier van denken die het bredere kader vormt van waaruit bemiddeling leerlingen leert reflecteren op de invloed van hun (agressieve) gedrag op anderen, en het nemen van verantwoordelijkheid om relaties te herstellen. De auteur betoogt dat herstelgericht handelen geen methodiek is, maar een *whole school mindset*, waarin doelbewust afstand wordt genomen van het ineffectief straffen c.q. uitsluiten van vaak toch al kwetsbare jongeren, die zich daardoor alleen maar meer afgewezen zullen voelen.

Een vereiste is dat men moet geloven in de eigen kracht van jongeren, en ook bereid is te kijken naar de noden van de overtreder(s). Een en ander wordt geïllustreerd met een casus. De auteur waarschuwt: investeren in relaties en een daad-

werkelijk verbindende houding, vergt van leerkrachten voortgaande reflectieoefening tot aan het pensioen.

Gie Deboutte, onder meer voorzitter van het Vlaams netwerk 'Kies Kleur tegen Pesten', completeert het drieluik over primair en secundair onderwijs met zijn bijdrage *Conflicthantering op Vlaamse Scholen: kinderen en jongeren (steeds meer) aanzet*.

Na een presentatie van relevante cijfers over geweld, inclusief cyberpesten op scholen, vestigt de auteur de aandacht op de officieel vastgelegde eindtermen voor het primair en secundair onderwijs. Bij de aandacht voor sociaal-emotionele en relationele ontwikkeling van de leerling, komt het voorkomen en goed aanpakken van conflicten expliciet in beeld. Zo moeten leerlingen in het secundair onderwijs in staat zijn te zoeken naar constructieve oplossingen voor conflicten.

De auteur laat vervolgens een veelheid van methodieken en programma's de revue passeren, die de afgelopen jaren in diverse landen ontwikkeld en met succes zijn toegepast. Steeds meer scholen lijken te begrijpen dat het loont om jongeren actief te betrekken bij het oplossen van conflicten. Maar het aantal mag, en moet zelfs, nog wel omhoog. De auteur rondt zijn beschouwing dan ook af met een wensdroom, of zou men moeten zeggen: een mogelijke agenda voor verandering. Interessante elementen die hij noemt, zijn de instelling van een nieuw kenniscentrum waar scholen terecht kunnen om te achterhalen welk programma werkt om onder andere pesten en conflicten te voorkomen en zo een betere, veiliger leeromgeving te creëren.

De redactie heeft er alle vertrouwen in dat hiermee een leerzame aflevering tot stand is gekomen, en ziet inhoudelijke reacties van lezers gaarne tegemoet.